

KANOLA TARIMI

Kanolanın Önemi

Bitkisel yağ kaynağı olarak Kanola ülkemize II. Dünya savaşı sırasında Bulgaristan ve Romanya'dan Gelen göçmenlerle kolza adı ile ülkemize girmiş ve Trak-ya'da ekim alanı bulmuştur. Ülkemizde rapiska, rapitsa, kolza isimleriyle de bilinen kanola kışlık ve yazlık olmak üzere iki fizyolojik döneme sahip bir yağ bitkisidir. Kanola tanesinde bulunan%38-50 yağ,%16-24 protein,zengin oleik ve linoleik asit miktarı ve yağının kaynama noktasının yüksek olması (238 0C) nedenleriyle önemli bir yağ bitkisidir. İklim ve Toprak İstekleri

Kanola bitkisi kışlık ve yazlık olarak yetiştirilebilmektedir. Ülkemizde genellikle kışlık kanola tarımı yapılmaktadır. Kışlık kanola kışa kar altında -15 0C 'ye kadar dayanıklıdır.Ancak kışa girerken rozetleşmesini tamamlamış olması gerekmektedir. Bunun için Ekim ayının başında tavlı toprağa ekilmeli ve çıkışı sağ-lanmalıdır.Kışa rozet dönemi oluşmadan giren kanola bitkileri sıfırın altındaki sıcaklıklardan zarar görmektedir.Yazlık kanola daha çok ılıman iklim bölgeleri olan Ege ve Akdeniz'de yetiştirilmektedir.

Konola bitkisi kumlu ve hafif topraklar dışında hemen hemen her toprakta yetişmektedir. Su tutan, göllenen tarım alanlarında çok zarar görmektedir. En iyi yetiştiği toprak humuslu, derin yapılı, nötr veya hafif alkali ve hafif asit topraklardır (pH: 4.2-7.2).

Toprak Hazırlığı

Kanola tohumu çok küçük ve çimlendikten sonra toprak yüzeyine çıkış yüzdesi düşük olduğundan tohum yatağının iyi hazırlanması gerekmektedir. Mümkünse iç bölgelerde buğday hasadından sonra gölge tavına sürüm yapılmalıdır. Daha sonra kazayağı ve tırmık ile tohum yatağı keseksiz ve tavı kaçırmadan hazırlan-malıdır. Ekimden önce toprağın yüzeyinin düzgün olması ve bastırılması için tapan çekilmelidir. Tapan çekilmezse tohumlar derine gideceğinden üniform düz-gün bir çıkış sağlanamaz.

Ekim Zamanı

Ekim zamanı toprak ısı ile yakından ilgilidir. Çimlenmenin iyi olabilmesi için toprak ısı en az 10-12 0C olmalıdır. Kanola ekim zamanı Trakya, Marmara, Ege, Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 15 Eylül- 15 Ekim tarihleri arasında yapılmalıdır. Karadeniz bölgesinde sahil kuşağında en uygun ekim zamanı 15 Ey-lül- 20 Ekim tarihleri, iç kesimlerde 20 Eylül- 10 Ekim tarihleri kanola için uygun ekim zamanıdır. Bu şekilde iyi çıkış yapan kanola bitkileri kışa 4-6 yaprak (rozet dönemi) arasında girer ve kuvvetli bir kök sistemini geliştirerek soğuktan zarar görmez. Eğer kanola ekimleri Kasım ayına sarkarsa genç fideler zarar görmektedir. Bu nedenle kanola ekiminde geç kalınmamalıdır.

Tohumluk

Kanola tarımında tohumluğun önemi büyüktür. Çiftçiler kendi hasat ettikleri üründen kesinlikle tohumluk olarak ayırmamalıdır. Çünkü kanola bitkisi % 34 lere varan ölçüde yabancı hardal türleri ile melezlen-diğinden ikinci yıl hasat edilen ürün tohumluk olarak ekildiğinde hasat edilen ürünün yağında erusik asit ve küs-pesinde glukosinalat oranı artacaktır. Her yıl kontrollü olarak üretilen sertifikalı tohumlukların üreticiler tarafından alınması gerekmektedir. Alınacak tohumlu-ğun ekileceği bölgede denenmiş ve kış soğuklarına dayanıklı olması gerekmektedir.

Ekim Şekli

Kanola ekimi yonca ekim makinası gibi küçük tohumları ekebilen mekanik yada pnomatik mibzerlerle yapılmalıdır. Üreticiler gelişmiş ekim makinalarını kullanarak sıra arası, sıra üzeri ve ekim derinliğini kolaylıkla ayarlayabilirler. Bu tip gelişmiş ekim makinaları ile ekimde 1 da a kullanılan tohum miktarından ö-nemli tasarruf sağlanmakta, 1 da 800-1000 gr yeterli olmaktadır ve düzgün bir çıkış elde edilmektedir. Kanola ekiminde sıra arası mesafe 20 cm, sıra üzeri me-safe ise 3-4 cm arasında olabilir. Ekim derinliği 1.5-2 cm civarında olmalıdır. Aşırı sık ve derin ekimden kaçınılmalıdır. Derin ekimde çıkışlar mütecanis olmaz, geç kalır ve kışa iyice gelişmeden gireceğinden zarar görür. Sık ekim için de aynı zayıf gelişme söz konusudur. Zayıf kök yapısına sahip kanola bitkileri kış soğuklarından önemli ölçüde zarar görmektedir. Bazı gevşek yapıdaki topraklarda ekimden sonra merdane geçirilirse çıkış iyi olmaktadır.

Bakım

Normal zamanında yapılan ekimlerde kanola gür geliştiği için içerisinde yabancı ot barındırmaz. Tarlada yabancı ot olarak hardal varsa kanola ekilmez. Çünkü ikisi de aynı familyadan olduğundan mücadelesi zordur ve daha sonra hasat edilecek kanola ürününe karışarak kaliteyi bozar. Ayrıca kanola bitkileri Nisan ayı-na kadar olan gelişme döneminde toprakta taban suyu yüksekliğine ve su tutmasına karşı çok hassas olduğundan yağışlı dönemlerde tarlada göllenme olursa hemen su tahliye edilmelidir.

Gübreleme

Kanola her 50 kg verim için toraktan 1 kg S (kükürt) kaldırmaktadır. Buna göre uygulanacak gübre formlarının amonyum sülfat türü olmasına dikkat edilmeli-dir. İyi bir verim alabilmek için dekara 12-14 kg saf azot, 7-8 kg fosfor verilmelidir. Azotlu gübrenin yarısı (6 kg/da), fosforlu gübrenin tamamı ekimle birlikte, azotlu gübrenin diğer yarısı Şubat sonu Mart başında sapa kalkma döneminde verilmelidir.

Ekim Nöbeti

Kanola yetiştiriciliğinden yüksek verim alabilmek için mutlaka münavebe yapılmalıdır. Kanolanın gireceği bazı münavebe modelleri şu şekilde olabilir;

1. Model: Ayçiçeği + Kanola + Buğday +Mısır
2. Model: Buğday + Kanola + Baklagil + Ayçiçeği
3. Model: Buğday + Kanola + Şekerpancarı + Kavun-Karpuz

4. Model: Ayçiçeği + Kanola + Buğday

Kanola Tarımında Yabancı Ot Mücadelesi

Yabancı ot mücadelesi kanolanın ilk yetişme devresinin ilk ayında çok önem taşır ve yapılması % 20-30 oranında daha fazla verim alınmasını sağlayabilir. Hızlı gelişme yeteneğine sahip yabancı otlar özellikle ilk gelişme devresinde faydalı tarla alanını kaplayarak kanola bitkisinin gelişmesini engelleyerek ve bitki besin maddelerine ortak olarak önemli oranda zarar yaparlar. Kanola bitkisi 30-40 cm boyunda olduğunda gür gelişip, gölge yaparak diğer yabancı otların gelişmesini büyük oranda engellemektedir.

Kanola Hastalık ve Zararlıları

Kanolanın önemli zararlıları toprak pireleri, tarla salyangozu, kanola sap hortumlu böceği, lahana kelebeği ve yaprak bitidir. Özellikle Trakya'da bazı lokasyonlarda lahana kelebeği ve Karadeniz Bölgesinde de yaprak biti zararı fazladır. Yaprakların ve çiçek saplarının öz suyunu emerek beyazlama yapmakta ve önemli verim kayıplarına neden olmaktadır. Bu zararlılar ile ilaçlı mücadele yapılmalıdır. Önemli hastalıkları ise mildiyö, kolza kök uru, kurşuni küftür. Trakya'da hastalıklar pek yaygın değildir.

Kanola Tohum Bağlama

Kanola çiçeklenme döneminde tozlanma için çeşidin kendine tozlanmasının az veya çok olmasına bağlı olarak yüksek oranda bal arılarına ihtiyaç duyar. Bu nedenle çiçeklenme dönemindeki sürede kanola tarlaları yakınında arı kovani bulunması harnuplarda (kapsüllerde) dölleme ve tane tutmayı artırır. Çiçeklenme ve dölleme bitkide alttan yukarı doğru olmaktadır. Nisan sonu Mayıs ayı başlarında kanolanın çiçeklenmesi arılara bol miktarda çiçek tozu sağlamaktadır.

Hasat ve Depolama

Kanola, havaların sıcak veya yağışlı gitmesine ve çeşidin erkenciliğine bağlı olarak çiçeklenmeden 40 ile 50 gün sonra hasat olumuna gelir. Trakya'da 10 Haziran, Akdeniz'de 10 Mayıs'tan itibaren kanola hasadı yapılabilmektedir. Kanola hasat olumuna geldiğinde bitkilerin sap, yaprak ve kapsülleri tamamen kuruyup sararır. Kırmızımsı sarı bir renk oluşur. Tohum kahverengiye dönüşmüşse hasat zamanı gelmiş demektir. Kanola bitkisinde olgunlaşma aşağıdan yukarıya doğru olur. Hasatta bitkileri tam olgunlaşması beklenirse alt kapsüllerde çatlama ve dökülmeler görülür. Erken hasatta ise üst kapsüller tam olgunlaşmadığından hasat kaybı olur. Kanola taneleri çok küçük olduğundan hasada başlamadan önce biçerdöverin ayarları çok iyi yapılmalıdır. Dekardan alınan verim ekilen çeşidin verim gücüne ve toprak verimliliği ile iklim koşullarına bağlı olarak 250-350 kg arasındadır. Emniyetli bir depolama için tanelerin rutubeti %9 u geçmemelidir. Kuru ambarlarda depolanmalıdır. Aksi halde çok çabuk kızılaşma olur ve küflenir.

Sonuç

